

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/26747,Konferencja-naukowa-Oblicza-komunistycznego-zniewolenia-Poznan-67-listopada-2008.html>
02.03.2026, 10:22

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „Oblicza komunistycznego zniewolenia” – Poznań, 6-7 listopada 2008 r.

06.11.2008

W dniach 6-7 listopada w sali posiedzeń Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk odbyła się konferencja naukowa „Oblicza komunistycznego zniewolenia”, zorganizowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu. Wykłady wprowadzające wygłosili prof. Janusz Goćkowski (Akademia Humanistyczna w Puławach) i dziekan Wydziału Teologicznego UAM, ks. prof. Paweł Bortkiewicz.

Profesor Goćkowski przedstawił własności charakteryzujące komunistyczny system zniewolenia, do których należały leninowska koncepcja partii bolszewickiej jako depozytariusza historiozoficznego posłannictwa, ideologizacja życia społecznego i kontrola policyjna społeczeństwa. Ksiądz Profesor Paweł Bortkiewicz przedstawił z kolei antropologiczne i aksjologiczne następstwa zniewolenia w systemie komunistycznym, do których należy wyobcowanie człowieka, zakłamanie i naruszanie podstawowych praw i wolności człowieka.

Po obu wystąpieniach wywiązała się interesująca dyskusja, w której dyskutanci starali się odróżnić cechy stanowiące o specyfice systemu komunistycznego od cech przysługujących wszystkim systemom despotycznym i totalitarnym w historii.

W pierwszym dniu konferencji prelegenci analizowali i dyskutowali naukowe konceptualizacje komunistycznego systemu zniewolenia, w drugim dniu – obrazy literackie. Konkluzją wyłaniającą się w trakcie dyskusji nad referatami było przekonanie, że choć oba sposoby opisu świata – naukowy i literacki – są od siebie różne, gdyż nauka opisuje obiektywne struktury i uwarunkowania świata społecznego, zaś literatura stara się odtwarzać świat psychiczny działających ludzi, to nie są one w stosunku do siebie przeciwstawne, lecz komplementarne. Znajomość obu jest podstawą głębszego zrozumienia istoty systemu komunistycznego.

PROGRAM KONFERENCJI

I dzień - 6 listopada 2008

Sesja I: Oblicza komunistycznego zniewolenia
w refleksji naukowej

- Prof. Janusz Goćkowski (Akademia Humanistyczna w Puławach)
Komunistyczna technologia społeczna: praktyki zbrodnicze i ich uwarunkowania
- Prof. Paweł Bortkiewicz (Wydział Teologiczny UAM)
Istota aberracji antropologicznej w świetle personalizmu i jej specyfika w systemie komunistycznym

- Mgr Marcin Moskalewicz (Instytut Historii UAM)
Totalitaryzm jako filozofia historii: przypadek Hannah Arendt
- Dr Rafał Paweł Wierchosławski (Instytut Filozofii KUL)
Fenomenologia Gułagu. próba opisu różnych form zniewolenia komunistycznego
- Dr Piotr Matczak (Instytut Socjologii UAM)
Homo economicus w świecie homo sovieticus
- Mgr Agnieszka Klarman (IPN OBEP Wrocław)
Socjotechnika kształtowania świadomości zbiorowej przez Urząd Bezpieczeństwa i Służbę Bezpieczeństwa w Polsce Ludowej: między represją a perswazją (ciągłość i zmiana)
- Dr hab. Krzysztof Brzechczyn (Biuro Edukacji Publicznej IPN Poznań/ Instytut Filozofii UAM)
O modelach buntu. Próba aplikacji do rzeczywistości Gułagu
- Dr Adam Drązek (Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku)
„Bezlitosna przemoc” w formule Lenina w wybranych interpretacjach intelektualistów polskich i rosyjskich
- Dr Marek Figura, (Instytut Wschodni UAM)
Władysław Studnicki o rządach Rosji Sowieckiej we wschodniej Polsce w latach 1939-1941
- Dr Sławomir Kalbarczyk (IPN, Warszawa)
„Inny świat” Gustawa Herlinga-Grudzińskiego jako źródło historyczne

II dzień - 7 listopada 2008

Sesja II: Oblicza komunistycznego zniewolenia
w literaturze i sztuce

- Dr Cezary Kościelniak
„Dziennik 1954” Leopolda Tyrmanda. Kilka uwag o świadomości zniewalania
- Dr Małgorzata Ptasieńska-Wójcik (IPN, Warszawa)
„Archiwum Rewolucji”. Literatura antytotalitarna w Bibliotece „Kultury”
- Dr Maurycy Zajęcki (Wydział Prawa UAM)
Obraz zniewolenia totalitarnego w polskiej literaturze nurtu fantastyki socjologicznej lat 70. i 80.
- Mgr Sonia Jarota (Instytut Filologii Polskiej UAM, II LO w Poznaniu)
O obecności literackiego obrazu komunistycznego terroru w świadomości uczniów szkół ponadgimnazjalnych
- Dr Monika Wójciak (Katedra Filologii Słowiańskiej UAM)
Oblicza GUŁagu w literaturze rosyjskiej po 1956 roku
- Dr Elżbieta Tyszkowska-Kasprzak (Instytut Filologii Słowiańskiej, Uniwersytet Wrocławski)
Figury woskowe i marionetki, czyli tyrani i ich ofiary w twórczości Władimira Nabokowa
- Dr Aleksandra Zywert (Instytut Filologii Rosyjskiej UAM)
Władimira Wojnowicza literackie świadectwo prawdy
- Prof. Dobrochna Dabert-Bakuła (Instytut Filologii Polskiej UAM)
Doświadczenie totalitarne w twórczości filmowej ukraińskich reżyserów doby postsowieckiej

[STRESZCZENIA REFERATÓW](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

